

تأثیر کتابخانه و کتابدار بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان استان سیستان و بلوچستان با استفاده از مدل تاپسیس

فرشته رحیمی

کارشناسی ارشد، رشته اقتصاد، دانشگاه ایلام، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.

چکیده

نیروی انسانی هر کشور یکی از ارزش‌ترین سرمایه‌های آن کشور است. نیروی انسانی کارآمد و توانا نقش تعیین‌کننده‌ای در رشد و پیشرفت همه‌جانبه یک کشور دارد. کودکان و دانش‌آموزان هر جامعه به‌عنوان سرمایه انسانی آینده یک کشور باید از دوران کودکی آموزش تفکر خلاقانه و صحیح را دیده و در همه امور مهارت پیدا کنند تا بتوانند در آینده نیازهای یک جامعه را برطرف کنند. آموزش یک سویه از معلم به دانش‌آموز چیزی جز حفظ کردن مطالب و جلوگیری از خلاقیت و رشد ذهنی نیست. لذا وجود یک کتابخانه و کتابدار حرفه‌ای در هر مکان و مدرسه می‌تواند دری از علم، دانایی و خلاقیت را به روی دانش‌آموزان مشتاق با ذهن‌های آماده خلاقیت باز کند و آنان را با دنیایی از دانش روبرو سازد. از این‌رو با توجه به اهمیت کتابخانه و کتابداری بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در این تحقیق با استفاده از روش تلفیقی میدانی و فن تاپسیس این موضوع در استان سیستان و بلوچستان مورد بررسی قرار گرفته است. نتیجه تحقیق نشان داد تأثیر کتابخانه بر متغیر پیشرفت تحصیلی با ضریب $0/476$ و تخصص کتابدار با ضریب $0/008$ به ترتیب بیشترین و کمترین تأثیرات داشته‌اند. نتیجه تحقیق نشان می‌دهد استان سیستان و بلوچستان با توجه به اینکه بیشتر مناطق و مدارسش فاقد کتابخانه یا اینکه اگر کتابخانه دارند به‌صورت غیر مؤثر فاقد کتابدار متخصص، فاقد فضای مناسب، فاقد کتاب‌های مفید و مورد علاقه هستند. در بعضی مناطقش که کتابخانه خوب وجود دارد، تأثیر مثبتی بر پیشرفت تحصیلی و سطح یادگیری آن‌ها داشته است. که این ضریب ناچیز خود چراغ سبزی برای فراهم کردن زمینه‌های مناسب ایجاد کتابخانه و کتابدار متخصص جهت پیشرفت تحصیلی هرچه بهتر دانش‌آموزان این مناطق می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: کتابخانه، کتابدار، سیستان و بلوچستان، فن تاپسیس.

۱- مقدمه

انسان به طور معمول از دو راه اساسی ۱. آموزش مستقیم ۲. تجارب، مطالعات و دریافتهای فردی، کسب دانش می‌کند. بدون شک روش دوم یعنی تجارب، مطالعات و دریافتهای فردی بسیار عمیق‌تر و اثرگذارتر بوده است. دانش، هسته اصلی رقابت در اقتصاد پیشرفته محسوب می‌شود و مدیریت دانش جهت حفظ مزیت رقابتی سازمان‌ها ضروری است. در بازار رقابت کنونی، دانش سرمایه تلقی می‌شود و این سرمایه بر همه جنبه‌های سازمانی تاثیرگذار بوده و به منبع کلیدی اقتصاد و عامل اصلی مزیت رقابتی تبدیل شده است (باس^۱، ۲۰۰۴). این دارایی ناملموس در مقایسه با انواع دیگر داراییها دارای این طبیعت منحصر به فرد است که هر چه بیشتر استفاده شود ارزش افزوده پیدا می‌کند (پال^۲ و همکاران، ۲۰۰۴). در سالهای اخیر سازمانها به دنبال عواملی بودند که منجر به پیاده سازی مدیریت دانش شود تا بتوانند نسبت به رقبای امتیاز کسب کنند. کسب مزیت رقابتی به توانایی سازمان در بکارگیری دانش موجود و عمل کردن بر اساس آن دانش‌ها بستگی دارد. و سازمان با استفاده از مدیریت دانش مؤثر قادر به ارائه خدمات بهتر خواهد بود. کتابخانه به عنوان سازمان دانش محور و کتابدار به عنوان مدیریت کننده دانش در خلق نوآوری و بهبود تحصیلی دانش‌آموزان که فراگیر دانش هستند می‌تواند نقش بسزایی داشته باشد. کتابخانه قلب مدرسه است و مدرسه بدون کتابخانه کالبدی بی جان است. عادت به خواندن از کودکی شکل می‌گیرد و بعد از خانواده مدرسه دومین محیطی است که باید مقدمات ایجاد این عادت را در کودک ایجاد کند. برای بسیاری از کودکان مدرسه اولین مکانی است که آن‌ها را با خواندن و مواد مکتوب آشنا می‌کند. زیرا به دلیل بی سوادی پدران و مادران و یا به سبب عدم عادت به مطالعه آنان کودکان فرصت تجربه های مفید خواندن در خانواده را نمی‌یابند. به این ترتیب کودکانی که در خانواده برایشان کتاب نمی‌خوانند فقط محدود به خانواده های کم درآمد یا دچار فقر فرهنگی نیستند بلکه ممکن است والدینی مرفه و تحصیل کرده نیز داشته باشند که وقت یا بینش کتابخوانی برای فرزندان‌شان نداشته باشند. در می‌یابیم کتابخانه به شخصیت و اندیشه دانش‌آموزان شکل می‌دهد از این رو وجود کتابخانه جهت تشویق و توانمند کردن دانش‌آموزان برای رسیدن به حد اکثر دانایی و توانایی لازم است.

پیشرفت و حرکت روبه آینده شرط لازم برای بقای یک جامعه است. در جهان مدرن همه چیز هر لحظه رو به سوی آینده حرکت می‌کند و هیچ گاه این حرکت رو به رشد خود را متوقف نمی‌کند. در چنین وضعیتی آن جامعه ای می‌تواند دوام بیاورد و موفق شود که همراه با این تحولات باشد. یکی از مشکلاتی که در بیشتر کشورهای جهان سوم و در حال توسعه وجود دارد پدیده فقر مطالعاتی است که تهدید بزرگی برای کشورها به شمار می‌آید. به نظر بسیاری از کارشناسان در هم آمیختن اقتصاد و دانش با هم و ایجاد اقتصاد دانش محور می‌تواند موجب پیشرفت جوامع جهان سوم شود (معروف زاده و ایرجی، ۱۳۸۹). با توجه به این که مردم ایران سابقه ی طولانی و درخشانی در عرصه‌ی فرهنگی چه قبل از اسلام و چه بعد از اسلام که دوران شکوفایی ایرانیان هم بیشتر بعد از ظهور اسلام بوده است دارند. امروزه به این امر یعنی ایجاد بسترهای لازم برای غنای مطالعاتی جامعه توجهی نمی‌شود. در این راستا کتابخانه می‌تواند به عنوان یک بستر اجتماعی که بشر در آن دانش اصیل را مدون می‌کند و آن را در اختیار سایرین قرار می‌دهد تا ذهنشان شکوفا شود عمل کند. و کتابدار به عنوان طراح و معمار اندیشه های بشری می‌تواند نقش بسیار مهمی در هدایت دانش‌آموزان و معلمان برای به دست آوردن کتاب های مناسب داشته باشد. کتاب خانه ها در مدارس نقش کلیدی و مهمی را ایفا می‌کنند. کتابخانه تکمیل کننده کار معلم است. و

1. Bose
2. Pal et al

دانش‌آموز با حضور در کتابخانه آنچه را که در کلاس درس یاد گرفته درونی می‌کند. وجود کتابخانه در مدارس موجب تحقق اهداف آموزش و پرورش می‌شود (فخرایی، ۱۳۸۵). هابکوک^۳، ۱۹۹۴ در پژوهش خود به این نتیجه رسید که در مدرسه هایی که کتابخانه آموزشی با منابع غنی و کارآمد و کتابدار متخصص وجود دارد دانش‌آموزان در آزمون‌های مهارت‌های پژوهشی نتیجه بهتری کسب کردند. همچنین دانش‌آموزان مدرسه‌هایی که کتابخانه دارند نسبت به آنهایی که کتابخانه ندارند با منابع مرجع و سایر منابع و مواد غیر درسی آشنایی بیشتری دارند.

ضرورت و اهمیت تحقیق

توجه به کتابخانه به‌عنوان مکانی برای ملاقات و مکان جلسات افراد، تقویت مجموعه منابع اطلاعاتی و افزایش برنامه‌های مربوط به یادگیری و مهارت‌آموزی و همچنین توجه به افراد در حاشیه جامعه در ارائه خدمات در کتابخانه‌ها برای ایجاد سرمایه اجتماعی ضروری است. و توجه به نقش کتابخانه‌ها در ارتقای برنامه‌های اوقات فراغت می‌تواند به ایجاد سرمایه‌های اجتماعی کمک کند. کتابخانه سرچشمه آب حیاتی است، که همه تشنگان معرفت عطش خود را با آن فرو خواهند نشاند. کتابخانه باب دانایی و دانایی‌توانایی است برای پیروزی، سعادت و افتخار است. کتابخانه را می‌توان همچون کشتی دانست که انسان را در دریای علم سیر می‌دهد اما این کشتی به ناخدایی توانمند و متخصص نیاز دارد که این ناخدا همان معلم و کتابدار است. لذا با توجه به اهمیت کتابخانه در این تحقیق تأثیر کتابخانه و کتابدار بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان استان سیستان و بلوچستان مورد بررسی قرار گرفته است.

۱-۲-۱- هدف تحقیق

هدف کلی: تأثیر کتابخانه و کتابدار بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان استان سیستان و بلوچستان

هدف جزئی: تأثیر کتابخانه بر تقویت مهارت خواندن و نوشتن و یادگیری دانش‌آموزان

۱-۲-۲- فرضیه‌های تحقیق

۱. بنظر می‌رسد بین کتابخانه و مهارت خواندن و نوشتن رابطه مثبت وجود دارد.

۲. بنظر می‌رسد تخصص کتابدار بر رشد تحصیلی دانش‌آموزان و علاقه به حضور در کتابخانه اثر مثبت دارد.

۳. بنظر می‌رسد کتابخانه تأثیر مثبت بر روند یادگیری دارد.

۱-۲-۳- تعریف متغیرها

کتابخانه:

کتابخانه نهادی است در برگیرنده مجموعه‌ای منظم از کتاب و نشریات ادواری یا هر نوع مواد دیداری - شنیداری یا گرافیکی دیگر همراه با خدماتی که توسط کارکنان آن به منظور تسهیل استفاده از این مواد در جهت برآورده ساختن نیازهای اطلاعاتی،

پژوهشی آموزشی یا تفریحی مراجعان ارائه می شود، بدون توجه به اینکه این نهاد به چه نامی خوانده شود (اجلالی و تابش، ۱۳۷۸).

کتابدار:

کتابدار کسی است که با داشتن دانش کتابداری به کار کتابداری و امور فنی آن اشتغال داشته باشد. کتابدار به عنوان متخصص اطلاعات در فراهم آوری و ارزیابی منابع در همه اشکال تلاش می کند، موجب ایجاد آگاهی رسانی به مسائل اطلاعاتی برای معلمان، مدیران، دانش آموزان و دیگران می شود.

یادگیری (learning): ایجاد دانش، مهارت و نگرش جدید ناشی از تعامل فرد با اطلاعات و محیط از تعریف های یادگیری است. کیمبل معتقد است: یادگیری عبارت است از فرایند ایجاد تغییر نسبتا پایدار در رفتار یا توان رفتاری که حاصل تجربه است و نمی توان آن را به حالت های موقتی بدن مانند آنچه بر اثر بیماری، خستگی یا داروها پدید می آید نسبت داد. تجربه مورد نظر ناشی از تأثیر و تاثر متقابل فرد با محیط است و منظور از محیط، عواملی است که خارج از فرد وجود دارد (یزدان بخش، ۱۳۹۷).

نوشتن: ارائه زبان به صورت کتبی است، که به وسیله مجموعه ای از نمادها و علائم نمود می یابد (صحرايي، ۱۳۷۹).

خواندن: پزیر خواندن را توانایی و مهارتی است که کودکان را قادر سازد به طور فعال و آگاهانه در جامعه مشارکت داشته باشند. خواندن فعالیتی است که در آن نمادها، علامت ها و حروف به کلمه و جملاتی با معنای مشخص تبدیل می-شوند (صحرايي و همکاران، ۱۴۰۰).

دانش: دانش علم یا مجموعه ای از دانستنی هاست که در تجربیات، مهارت ها، قابلیت ها، توانایی ها، نوآوری ها، استعدادها، افکار، فعالیت ها، و تصورات افراد وجود دارد که گاهی نهان و گاهی در غالب مصنوعات ملموس، فرآیندهای کاری و امور روزمره خود را آشکار می سازد (عبدی، ۱۳۹۳).

پیشینه تحقیق

پژوهش های داخلی و خارجی زیادی تاکنون انجام گرفته است، که وجود کتابخانه های عمومی و آموزشگاهی را در مدرسه ها به منزله پایه اساسی برای مجموعه سازی منابع و مواد غیردرسی، و مؤثر در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأیید می کنند. این پژوهش ها که در طی سال های مختلف صورت گرفته است نشانگر برتری پیشرفت تحصیلی دانش آموزانی است که همواره در کنار کتاب ها و سایر منابع غیر درسی موجود در کتابخانه ها استفاده کردند. در حالی که دانش آموزانی که تنها از منابع موجود در دسترس خود استفاده کردند یا امکان بهره گیری از منابع کتابخانه های آموزشگاهی و عمومی را نداشتند از نظر موفقیت تحصیلی در سطح پایین تری قرار داشتند.

پیشینه داخلی

حسینی‌خواه (۱۳۹۸)، به بررسی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تابع کتابخانه پرداخت. نتیجه تحقیق نشان داد بین وجود یک کتابخانه خوب در مدرسه و میزان انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان آن مدرسه، همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد.

فرداکبری (۱۳۹۵)، به اهمیت حضور کتابداران در کتابخانه بر میزان مطالعه دانش‌آموزان شهر تهران با روش پرسشنامه‌ای پرداخت. بر اساس نتایج به دست آمده وجود کتابخانه و کتابدار در مدارس بر پیشرفت و مطالعه دانش‌آموزان نقش موثری خواهد داشت.

رضایی و همکاران (۱۳۹۰)، نقش کتابخانه‌های آموزشی بر عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان شهر اردبیل با استفاده از روش پیمایشی مورد بررسی قرار دادند. در این تحقیق بین میزان استفاده از کتابخانه‌های آموزشی و پیوند به مدرسه دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری بدست آمد.

فاضلی و موسوی زادگان (۱۳۸۸)، با هدف بررسی تأثیر استفاده از منابع غیردرسی بر یادگیری دانش‌آموزان کلاس پنجم دبستان مدرسه معصومه اصفهان انجام دادند. یافته‌های پژوهش نشان داد که استفاده از منابع غیردرسی بر حیطه شناختی دانش‌آموزان اثرگذار است.

اصغری نکاح و همکاران (۱۳۸۸)، در پژوهش خود به بررسی نگرش به خواندن دانش‌آموزان دوره ابتدایی شهر مشهد در کتابخانه پرداخت. یافته‌ها نشان داد که عدم تعلق کتابدار به چارت سازمانی مدرسه، نبود کتابخانه مدرسه مناسب و غنی موجب کاهش سطح خواندن دانش‌آموزان در این شهر شده است.

داور پناه (۱۳۷۵)، به بررسی نقش کتابخانه‌های مدارس در تقویت آموزش و پیشرفت دانش‌آموزان پرداخت. نتایج این پژوهش نشان داد که در هیچ یک از کتابخانه‌ها کتابدار وجود ندارد و در اکثر موارد کتابخانه به عهده مربیان پرورشی یا افرادی با مدرک دیپلم است.

پیشینه خارجی

سوریا^۴ و همکاران (۲۰۱۷)، در تحقیق خود به بررسی رابطه کتابخانه و مطالعه آزاد با فارغ التحصیلی پرداختند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند دانش‌آموزانی که از سال اول مدرسه با کتابخانه و مطالعه کتابخانه‌ای سر و کار داشتند شانس فارغ التحصیلی سریع نسبت به انصراف را افزایش دادند. در حالی که دانش‌آموزانی که فاقد مطالعه آزاد و ورودی کتابخانه بودند آمار انصرافی بالاتری نسبت به کسب مدرک فارغ التحصیلی نشان دادند.

استون و رامسدن (۲۰۱۳)، در بریتانیا به بررسی آمار امانت‌گیری کتاب و ورودی‌های دروازه کتابخانه بر نتیجه مدرک تحصیلی پرداخت. نتیجه این تحقیق نشان داد رابطه معنی‌دار آماری بین استفاده از منابع کتابخانه و دریافت زود هنگام مدرک تحصیلی قرار دارد.

4. Soria

لنس^۵ (۲۰۰۰)، در پژوهش خود به مقایسه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستانی که فقط کتاب‌های درسی استفاده می‌کردند با کسانی که علاوه بر کتاب درسی کتاب‌های مرجع را برای درس علوم مطالعه کردند پرداخت. یافته‌های به دست آمده از نمرات درسی این دو گروه نشان برتری دانش‌آموزانی است، که از منابع کتابخانه‌ای استفاده کرده‌اند و فقط به کتاب درسی تکیه نکردند.

پیترسون^۶ (۱۹۹۹) در پژوهش خود نتیجه گرفت در مدرسه‌هایی که کتابدار کتابخانه آموزشی فعال بوده و میان کتابدار و معلمان در مورد استفاده از کتاب و سایر منابع کتابخانه‌ای همکاری و مشورت وجود دارد، نمرات درسی دانش‌آموزان رشد بسیار زیادی داشته است.

هایکوک^۷ (۱۹۹۴)، در پژوهش خود به این نتیجه رسید که در مدرسه‌هایی که کتابخانه آموزشی با منابع غنی و کارآمد و کتابدار متخصص وجود دارد دانش‌آموزان در آزمون‌های مهارت‌های پژوهشی، نتیجه بهتری کسب کردند.

روش تحقیق مبانی نظری

کتابخانه‌ها نقشی بسیار مهم و کلیدی در گسترش فرهنگ مطالعاتی ایفا می‌کنند. کتابخانه فعال مکانی است که علوم مختلفی در آن جمع‌آوری شده است. که این امر موجب می‌شود که محققان به آسانی و با حضور در کتابخانه به تحقیقات خود در زمینه‌های مختلف بپردازند. اهمیت دیگر کتابخانه و مطالعه کتاب موجب بالا رفتن سطح آگاهی‌های یک جامعه خواهد شد. و میزان ساعات مطالعاتی جوامع یکی از معیارهای پیشرفت آن جامعه محسوب می‌شود. وجود کتابخانه در مدرسه موجب می‌شود که دانش‌آموز از دوران کودکی بیاموزد و بداند برای اینکه بتواند به اطلاعات نظام‌مند دست پیدا کند مجبور است در کتابخانه حضور یابد و به بررسی کتاب‌های مختلف دست بزند. کتابخانه در مدرسه می‌تواند نقش‌هایی همچون: مرکز اطلاعات، محل یادگیری، محلی برای گسترش داشته‌های فرهنگی دانش‌آموز را ایفا کند. کتابخانه را می‌توان همچون کشتی دانست که انسان را در دریای علم سیر می‌دهد اما این کشتی به ناخدایی توانمند و متخصص نیاز دارد که این ناخدا همان معلم و کتابدار است. در این راستا می‌توان رویکردی که تأثیر کتابخانه و کتابدار بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نشان دهد به صورت ریاضی مورد بررسی قرار داد.

فرض کنیم در یک منطقه E کتابخانه وجود دارد. می‌توان این تعداد کتابخانه را به دو بخش اثر بخش و غیر اثر بخش تقسیم کرد. بنابراین کل کتابخانه‌ها برابر خواهند بود با:

$$E = E_d + E_{id} \quad (1)$$

اگر α عبارت از نسبت اثر کتابخانه‌های اثر بخش بر پیشرفت تحصیلی باشد $\alpha = \frac{E_{id}}{E}$ ، در نتیجه $E = E_d \frac{1}{1-\alpha}$ خواهد شد. از طرف دیگر می‌توان تأثیر ایجاد شاخص کتابخانه بر پیشرفت تحصیلی بررسی کرد. اگر β پیشرفت تحصیلی به کل جمعیت

5. Lance
6. Peterson
7. Haycock

دانش‌آموزی باشد $\beta = \frac{Eid}{ps}$ و γ نسبت جمعیت به کل پیشرفت باشد، $\gamma = \frac{P}{E}$ در نتیجه $Ps = \gamma \cdot E$ به دست می‌آید. حالا اگر کتابخانه اثر بخش به‌عنوان یه متغیر مثبت تأثیر خود را بر پیشرفت تحصیلی نشان دهد با ورود این متغیر به مخرج کسر $\alpha = \frac{Eid}{Et}$ به وجود می‌آید. و در راستای نسبت کتابخانه اثر بخش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان $\beta = \frac{Eid}{St}$ برقرار می‌شود. با فرض پیشرفت تحصیلی کامل در جامعه و سطح مهارت، تخصص و مدیریت مستقیم ایجاد شده برابر خواهد بود با: $p = \gamma \cdot E$ از آنجایی که ضریب پیشرفت تحصیلی، β فرض شده است، میزان مولفه‌های اثربخش در پیشرفت مورد انتظار $\beta (\gamma \cdot Ed)$ خواهد بود. بنابر این لازم است تا Eid کتابخانه اثر بخش در جامعه وارد شود تا پیشرفت تحصیلی را تصاحب کنند. این متغیرها نیز همراه با دانش‌آموزان وارد می‌شوند. با فرض اینکه γ همان ضریب تکفل باشد، تعداد متغیر وارد شده برابر با $\gamma (\beta \cdot \gamma \cdot Ed)$ خواهد بود (فیض‌پور و امامی میبیدی، ۱۳۹۱).

بنابر این کل پیشرفت ایجاد شده در منطقه برابر است با:

$$E = E_p + (\beta\gamma)^2 E_p + \dots + (\beta\gamma)^{N+1} E_p \quad (2)$$

$$E = E_p (1 + \beta\gamma + (\beta\gamma)^2 + \dots + (\beta\gamma)^{N+1}) \quad (3)$$

همانند ضرایب تکاثری پیشرفت تحصیلی برای محاسبه‌ی نقش کتابخانه و کتابدار می‌توان از مدل‌های متفاوتی مانند مدل‌های داده - ستانده نسبتاً پیشرفته و چند بخشی تا مدل‌های نسبتاً ساده استفاده کرد. در تحلیل ضرایب تکاثری پیشرفت تحصیلی می‌توان از ضریب جزئی و به صورت رابطه (۴) زیر استفاده کرد.

ضریب تکاثری پیشرفت تحصیلی می‌باشد که در این مقاله تأثیر کتابخانه اثر بخش بر ضریب تکاثری پیشرفت تحصیلی را ED طبق رابطه (۴) برآورد می‌گردد.

$$ED = \sum_{j=1}^n \left\{ k \left[k + 1 \left(\frac{1}{k-1} \right) n \right] \right\} \frac{S_{ij}}{ET+M} \quad (4)$$

که در آن؛

؛ ضریب تکاثری پیشرفت تحصیلی ED

؛ امین فعالیت‌های فرعی کتابخانه Sij

؛ نشت‌های القایی و غیر مستقیم مولفه های اثر بخش k

کتابدار؛ M

؛ کتابخانه اثر بخش Et

ضرایب متغیرها از رابطه‌ی شماره‌ی (۵) استخراج شده که در آن Pa کنش علاقه به مطالعه و m کتابدار است.

(5)

$$\text{اثر تکاثری} = \frac{1}{1-pa+M}$$

اثر تکاثری مولفه های اثر بخش یعنی اثر تکاثری مهارت و مدیریت اولیه حاصل می‌شود. و از طریق رابطه شماره (۶) زیر به دست می‌آید:

$$Et_t = S_j (VE_{jt}, M_j) \quad (6)$$

در این رابطه Et_t کل تأثیر کتابخانه در سال t ، و VE_{jt} بازدهی دانش‌آموزان در سطح j در سال t و M_j اثر تکاثری برای ستانده‌ی سطح j است.

ضریب تکاثر دانش‌آموزان بر پیشرفت کلی نیز از رابطه

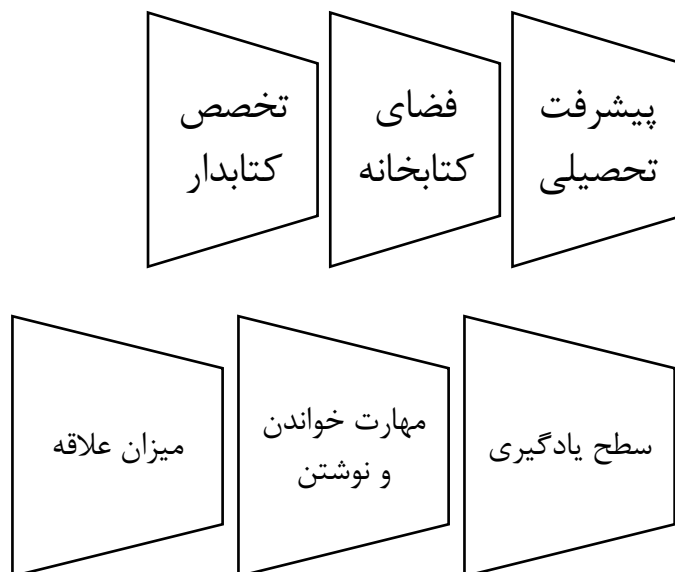
$$K = A \frac{1}{1+Ee+mc} \quad (7)$$

که در آن؛

A ؛ بخشی یادگیری دانش‌آموز است.

Ee ؛ ارزشیابی آموزشی

Mc ؛ سهم کتابخانه بر پیشرفت تحصیلی

شکل (۱): شاخص‌های مورد بررسی

روش انجام تحقیق

برای بررسی نقش کتابخانه و کتابدار در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان حاصل از شاخص‌های برگرفته از مولفه‌های مستقیم و غیر مستقیم مورد بررسی قرار گرفته است، بدین منظور در این مقاله از تکنیک تاپسیس که مرحله اول آن نیز تکنیک وزن-دهی آنتروپی شانن است استفاده شده است.

مراحل حل مدل‌های تصمیم‌گیری چند شاخصه به روش TOPSIS

این ماتریس از سه قیمت اصلی به شرح زیر تشکیل شده است:

گزینه‌ها شامل شهرها و روستاهایی که بر حسب کتابخانه با A_i نشان داده شده و در آن $i=1,2,\dots,m$ است و این مقادیر در یک بردار ستونی همانند ماتریس شماره (۱) نمایش داده شده است:

شاخص‌ها عبارتند از:

(ED) ضریب تکاثر پیشرفت تحصیلی، (Mc) سهم کتابخانه، (L) سطح یادگیری، (I) میزان علاقه، (RW) مهارت خواندن و نوشتن می‌باشد.

ماتریس شاخص‌ها به شکل زیر می‌باشد:

ماتریس شماره (۱)

	شاخص‌ها	X_1	X_2	X_n	
گزینه‌ها						
		r_{11}	r_{12}	...	r_{1n}	A_1
		r_{21}	r_{22}	...	r_{2n}	A_2
		⋮				A_3
⋮						
		r_{m1}	r_{m2}	...	r_{mn}	A_N

در نهایت ماتریس $(m \times n)$ برآورد می‌گردد.

ماتریس شماره (۲)

n_{11}	n_{12}	...	n_{1n}	w_1	0	...	0
n_{21}	n_{22}		n_{2n}	0	w_1		0
	⋮			⋮			
n_{m1}	n_{m2}	...	n_{mn}	0	0	...	w_1

از آنجا که در این مطالعه به منظور سنجش درجه‌ی اهمیت نسبی شاخص‌ها از روش وزن‌دهی آنتروپی استفاده شده است. پس از مشخص شدن اجزای ماتریس تصمیم‌گیری به منظور انجام سایر مراحل مربوط به روش TOPSIS باید عناصر ماتریس مذکور کمی شوند که در این مقاله به دلیل کمی بودن تمامی شاخص‌ها نیازی به انجام این مرحله نیست. پس از آن برای از بین بردن عدم تجانس واحدهای مختلف شاخص‌ها یا به عبارت دیگر بی‌مقیاس‌سازی واحدهای اندازه‌گیری شاخص‌ها و امکان انجام عملیات جبری بر روی آن‌ها لازم است که داده‌های ماتریس تصمیم‌گیری بی‌مقیاس شوند. برای این کار هر یک از عناصر ماتریس تصمیم‌گیری با استفاده از رابطه‌ی شماره (۸) به فرم استاندارد تبدیل می‌شود.

$$N_{ij} = \frac{rij}{\sqrt{\sum_{i=1}^m r_{2ij}}} \quad (8)$$

$$i = 1, 2, 3, \dots, m$$

$$j = 1, 2, 3, \dots, n$$

رابطه‌ی (۸) تحت عنوانی مقیاس سازی با استفاده از نرم معروف است. همچنین باید توجه داشت که تمامی درایه‌های ماتریس تصمیم‌گیری بی‌مقیاس شده، باید اعدادی بین صفر و یک باشند و به عبارتی:

$$0 \leq n_{ij} \leq 1 \quad i = 1, 2, \dots, m \quad j = 1, 2, \dots, n$$

وزن دهی شاخص‌ها

در این مرحله با توجه به تکنیک‌های وزن دهی اوزان هر یک از شاخص‌های تصمیم‌گیری مشخص می‌شود. در این روش از وزن دهی آنتروپی استفاده شده است. در این روش پس از ماتریس به دست آمده، ماتریس لگاریتمی آن نیز محاسبه می‌شود. پس از این مرحله ماتریس جدید به دست آمده در رابطه‌ی شماره (۸) ضرب می‌شود.

۲-۲-۱- یافتن ایده آل‌های مثبت و منفی

در این قسمت بسته به نوع شاخص و اثرگذاری آن بر روی هدف تصمیم‌گیری جواب‌های ایده آل مثبت برای شاخص‌هایی که دارای تأثیر گذاری مثبت بر روی هدف مسئله است، بزرگترین مقدار هر شاخص و برای شاخص‌ها با تأثیر منفی کمترین مقدار هر شاخص است. به منظور یافتن جواب‌های ایده آل منفی برای شاخص‌ها درست عکس آنچه در مورد ایده آل مثبت بیان شده باید عمل شود.

رابطه‌ی ایده آل مثبت به صورت رابطه‌ی شماره (۹) و رابطه‌ی ایده آل منفی به صورت رابطه‌ی (۱۰) می‌باشد.

$$A^+ = \{ B^+_1, B^+_2, \dots, B^+_n \} = \{ (\max_i B_{ij/j} \in J^+), (\min_i B_{ij/j} \in J^-) / j = 1, 2, \dots, m \} \quad (9)$$

$$A^- = \{ B^-_1, B^-_2, \dots, B^-_n \} = \{ (\min_i B_{ij/j} \in J^+), (\max_i B_{ij/j} \in J^-) / j = 1, 2, 3, \dots \} \quad (10)$$

در این رابطه J^+ و J^- به ترتیب معرف مجموعه‌ی اندیس شاخص‌های مثبت و منفی در تصمیم‌گیری هستند.

یافتن فاصله‌ی هر شاخص از جواب‌های ایده آل برای هر گزینه

در این قسمت به کمک روابط شماره‌ی (۱۱) و (۱۲) فاصله‌ی اقلیدسی هر گزینه از جواب‌های ایده آل مثبت و منفی مربوط به شاخص‌های مسئله محاسبه می‌شود.

$$D_i^+ = \sqrt{\sum_{j=1}^n (B_{ij} - B_j^+)^2} \quad i = 1, 2, 3, \dots, m \quad (11)$$

$$D_i^- = \sqrt{\sum_{j=1}^n (B_{ij} - B_j^-)^2} \quad I = 1, 2, 3, \dots, m \quad (12)$$

تعیین نزدیکی نسبی هر گزینه به پاسخ ایده آل

بعد از یافتن فاصله‌های مثبت و منفی برای هر گزینه، فاصله‌ی نسبی گزینه‌های تصمیم‌گیری (CL_i^+) برابر است با (D_i^-) تقسیم بر ($D_i^- + D_i^+$) باید توجه داشت که جواب حاصل همواره عددی بین صفر و یک خواهد بود.

$$i = 1, 2, 3, \dots, m \quad 0 \leq CL_i^+ \leq 1 \quad (13)$$

همان‌طور که از رابطه‌ی شماره‌ی (۱۳) مشخص است چنانچه $A_i = A^+$ شود. آنگاه D_i^+ برابر صفر می‌شود و خواهیم داشت $CL_i^+ = 1$ و در صورتی که $A_i = A^-$ آنگاه D_i^- برابر صفر می‌شود و آنگاه $CL_i^+ = 0$ خواهد شد. بنابراین هر اندازه گزینه‌ی A_i به راه‌حل ایده آل مثبت (+A) نزدیکتر باشد ارزش CL_i^+ به واحد نزدیکتر خواهد شد (ایلسون^۸، ۲۰۰۴).

رتبه‌بندی

آخرین مرحله در روش TOPSIS رتبه‌بندی گزینه‌های پیشرو و تعیین بهترین گزینه است. برای این منظور کافی است تا فاصله‌ی نسبی هر گزینه که به کمک رابطه‌ی شماره (۱۳) محاسبه می‌شود به ترتیب از بزرگ به کوچک مرتب شود. در این حالت گزینه‌ای که دارای بزرگترین فاصله‌ی نسبی نسبت به سایر گزینه‌هاست بالاترین رتبه را به خود اختصاص می‌دهد. نکته-ی قابل توجه اینکه در صورتی که در محاسبه‌ی فاصله‌ی نسبی هر گزینه صورت کسر با D_i^+ جایگزین شود، گزینه‌ای که دارای کمترین فاصله‌ی نسبی است بالاترین رتبه را کسب می‌کند.

یافته‌های تحقیق

در این تحقیق با استفاده از پرسشنامه به جمع آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل اطلاعات پرداخته شده است. جامعه و نمونه آماری تعدادی از مدیر و معلمان مدارس استان سیستان و بلوچستان که با دادن پرسشنامه به آن‌ها با طرح سوالات مرتبط به بررسی تأثیر کتابخانه و کتابدار بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پرداخته شده است.

جدول ۱: نمونه مدارس مورد مصاحبه تحقیق

نام مدرسه	دبستان سمیه	دبستان سیزده آبان	دبیرستان نمونه نجمه	مدرسه متوسطه اول شیخ فضل الله نوری	دبیرستان طیبیه	دبستان عصمت	دبستان صادقین	هنرستا ن امام خامنه‌ای	دبیرستان ولیعصر	دبیرستان پسرانه امام علی	دبیرستان دخترانه امام جعفر	دبیرستا ن نمونه	دبیرستا ن فاطمه زهرا
نام منطقه	روستای بندان	شهرستان ایرانشهر	شهر زابل	شهر کلات	روستای نصیرآباد	روستای نصیرآباد	روستای انگوری	شهرستا ن قصرقد	روستای شارد	شهرستان چابهار	شهرستان چابهار	شهر زابل	شهر زابل

جدول ۲: ماتریس ۲۰ معیاری و ۵ گزینه‌ای، منبع: نگارنده

	X 1	X 2	X 3	X 4	X 5	X 6	X 7	X 8	X 9	X 10	X 11	X 12	X 13	X 14	X 15	X 16	1 7	X 18	X 19	X 20
1	۳۲	۴۲	۳۴	۲۹	۱۵	۱۰	۱۹	۷۶	۵۴، ۲۳	۲۳	۳	۰	۰	۰	۱۳	۶۷	۴	۶	۲	۳۴
2	۵۶	۵۶	۳۲	۴۴	۲۰	۱۳	۳۲	۵۶	۶۰	۲۲	۵	۰	۰	۱،۲۳	۱۸	۵۶	۸	۸	۱۲	۵۴
3	۲۲	۳۴	۲۲	۵۴	۴۳	۱۹	۲۱	۳۰	۱۵	۳۵	۲۳	۳۲	۵۷	۲۹	۲۳	۱۲	۴۳	۲۳	۲۴	۱۸
4	۱۴	۱۲	۲۸	۲۲	۱۹	۴۷	۳۲	۱۴، ۵۴	۶	۱۷	۳۴	۳۵	۱۲	۱۲	۲۵	۲	۱۸	۴۳	۱۲،۶ ۵	۸
5	۱۲، ۶۵	۱۲	۲۷	۲۴	۱۲	۳۵	۲۱	۹،۲ ۳	۳،۳ ۲	۵	۲۸	۴۵	۸	۱۱	۱۳	۰	۱۹	۲۳	۱۳	۵،۶۵

جدول ۳: ماتریس تصمیم‌گیری

معیار اصلی	وزن معیارهای اصلی	زیر معیار	وزن زیر معیارها	A_1	...	A_K
F_1	WF_1	C_{20}	WC_{20}	AC_{20}^1	...	AC_{20}^K
	
		C_{1m}	WC_{1m}	AC_{1m}^1	...	AC_{1m}^K
...
F_n	WF_n	C_{n1}	WC_{n1}	AC_{n1}^1	...	AC_{n1}^K
	
		C_{mm}	WC_{mm}	AC_{nm}^1	...	AC_{nm}^K

از آنجا که زیر معیارهای مختلف ممکن است ارزشهای متفاوتی (مثبت یا منفی) داشته باشند. لازم است قبل از بکارگیری آن‌ها بی‌مقیاس شوند؛ به عبارت دیگر زیرمعیارهای مثبت با بالاترین مقدار باید بیشترین رتبه و معیارهای منفی با بیشترین مقدار باید کمترین رتبه را داشته باشند. به همین منظور بی‌مقیاس سازی نسبی زیرمعیارها صورت می‌گیرد.

جدول ۳: وزن گزینه‌ها، منبع: نگارنده

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11	X12	X13	X14	X15	X16	X17	X18	X19	X20
W =	۰.۰۱۴	۰.۰۲۱	۰.۰۳۱	۰.۰۱۶	۰.۰۱۱	۰.۰۰۴	۰.۰۱۷	۰.۰۰۹	۰.۰۶۵	۰.۰۱۴	۰.۰۰۸	۰.۰۳۴	۰.۰۲۳	۰.۰۵۳	۰.۰۰۵	۰.۰۰۴	۰.۰۲۶	۰.۰۰۹	۰.۰۴۳	۰.۰۰۷

جدول ۴: نتایج نهایی ارزیابی متغیرهای مورد بررسی با استفاده از روش تاپسیس، منبع: نگارنده

متغیرها به ترتیب اولویت امتیاز	بر حسب C_i
پیشرفت تحصیلی	۰/۴۷۶
سطح یادگیری	۰/۱۳۲
مهارت خواندن و نوشتن	۰/۰۴۳
فضای کتابخانه	۰/۰۱۴
تخصص کتابدار	۰/۰۰۸
میزان علاقه	۰/۰۱۳

با توجه به نتایج تحقیق و مراحل بررسی متغیرها می‌توان گفت استان سیستان و بلوچستان با توجه به محرومیت مرزی و عدم دسترسی بسیاری از مناطق آن به اینترنت به وجود کتابخانه در هر محله جهت پیشرفت تحصیلی نیازمند می‌باشد. ولی متأسفانه تحقیقات صورت گرفته حاکی از این است که این استان هنوز با کمبود شدید کتابخانه و کتابدار متخصص هم در سطح شهر و هم در سطح مدارس گرفتار می‌باشد. در این تحقیق که به روش میدانی صورت گرفته است چند شهر و مدارس که کتابخانه عمومی و آموزشی داشتند متغیر پیشرفت تحصیلی و مهارت خواندن و نوشتن بالایی نشان دادند، ولی باز میانگین درصد ارزیابی این متغیرها نسبت به مناطق دیگر کشور بسیار کم است. تحقیقات انجام گرفته در این زمینه در استانها و حتی کشورهای دیگر حاکی از این است وجود کتابدار متخصص، فضای مناسب، کتاب مناسب و مورد علاقه در کتابخانه‌ها باعث افزایش ضریب پیشرفت تحصیلی و مهارت خواندن و نوشتن دانش‌آموزان شده است. بر خلاف استان سیستان و بلوچستان مهارت خواندن و نوشتن، پیشرفت تحصیلی و سطح یادگیری آن‌ها در مناطقی که فاقد کتابخانه یا اینکه کتابخانه‌های غیر مؤثر (فاقد فضای مناسب، فاقد کتابدار متخصص و فاقد کتاب‌های کمک آموزشی یا مورد علاقه دانش‌آموزان) است بسیار پایین می‌باشد.

نتیجه‌گیری

کتابخانه بخش یا جزئی از ساختار مدرسه است که برای خدمت به اهداف سازمان مادر موجودیت یافته است. کتابخانه در صورتی که در سیستم آموزشی به رسمیت شناخته شود بر پیشرفت اندیشه و فرهنگ دانش‌آموز عمیقاً اثر می‌گذارد، آنچه که به‌عنوان هدف نهایی در کتابخانه‌ها اعم از عمومی و آموزشی مورد توجه قرار می‌گیرد، آموزش تفکر منطقی برای تصمیم درست در موقعیت‌های مختلف زندگی است. و در این راستا نقش کتابدار در کتابخانه‌های آموزشی و عمومی مهم و قابل توجه است. چرا که کتابدار با معلمان و کارشناسان برنامه‌ریزی آموزشی کار می‌کند تا بتواند پیشرفت علمی و تفکر انتقادی مورد لزوم برای موفقیت در زندگی را برای دانش‌آموزان فراهم نماید و این زمانی میسر می‌شود که جامعه مدرسه به کتابدار به‌عنوان یک متخصص اطلاعات نگاه کند. علاوه بر این ایجاد عادت به مطالعه و تقویت آن و لذت از خواندن، برانگیختن ذوق مطالعه در کودک و نوجوان به منظور یافتن اطلاعات و سرگرمی، از ضرورت حضور کتابداران در نظام آموزش و پرورش محسوب می‌شود. که می‌بایستی با فراهم آوری مجموعه‌ای از خواندنی‌های مناسب و مفید و ایجاد محیطی زیبا، دل‌چسب و نشاط آور، زمینه را برای رغبت بیشتر به مطالعه و کتابخوانی در میان دانش‌آموزان، فراهم ساخت تا آنان به این امر عادت کرده و رضایت خاطر داشته باشند و در نهایت از این فضا لذت ببرند. کتابخانه‌ها به‌عنوان بازوان نیرومند می‌توانند نقش مهمی در اهداف کلی آموزش و پرورش که پیشبرد برنامه‌های آموزشی، بالابردن آگاهی و غنای فرهنگی، سواد آموزی و کسب مهارت در خواندن، آشنایی با روش تحقیق عادت به مطالعه و لذت بردن از آنان و نیز گذراندن اوقات فراغت دانش‌آموزان ایفا نمایند. در این راستا نتیجه تحقیق نشان داد، که کتابخانه تأثیری مثبت بر متغیر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارد. مطابق با نتیجه پژوهش حسینی خواه (۱۳۹۸) که به بررسی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تابع کتابخانه پرداخت و نتیجه تحقیقش نشان داد که کتابخانه بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری دارد.

پیشنهادهات

با توجه به نتیجه تحقیق می توان پیشنهاد داد، استان سیستان و بلوچستان با توجه به اینکه بیشتر مناطق و مدارسش فاقد کتابخانه یا اینکه اگر کتابخانه دارند به صورت غیر مؤثر فاقد کتابدار متخصص، فاقد فضای مناسب، فاقد کتاب‌های مفید و مورد علاقه هستند. در بعضی مناطقش که کتابخانه خوب وجود دارد، تأثیر مثبتی بر پیشرفت تحصیلی و سطح یادگیری آن‌ها داشته است. که این ضریب ناچیز خود چراغ سبزی برای فراهم کردن زمینه‌های مناسب ایجاد کتابخانه و کتابدار متخصص جهت پیشرفت تحصیلی هر چه بهتر دانش‌آموزان این مناطق می‌باشد. علاوه بر این نبود اینترنت و دسترسی به فضای مجازی در بیشتر مدارس استان سیستان و بلوچستان، دایر کردن کتابخانه برای دسترسی دانش‌آموزان به مطالب درسی و غیردرسی می‌تواند نسبت به مناطق دیگر اثر بیشتر و بهتری داشته باشد، و در کنار جمعیت زیاد خانوارهای این استان و نبود مکان کافی برای درس خواندن در خانه ایجاد کتابخانه عمومی و آموزشگاهی با ساخت و فضای مناسب قطعاً مورد استفاده بیشتر و تاثیرگذارتر بر متغیرهای زیر معیار پیشرفت تحصیلی از جمله سطح یادگیری، مهارت خواندن و نوشتن و میزان علاقه خواهد داشت.

منابع

۱. اجلالی، پرویز و تابش، احمد، ۱۳۷۸، تعریف کتابخانه و طبقه بندی کتابخانه‌ها در ایران. فصلنامه تحقیقات اطلاع رسانی و کتابخانه های عمومی، دوره: ۹، شماره: ۳.
۲. اصغری نکاح، محسن؛ سعیدی رضوانی، محمود؛ آزادفر، نجمه؛ باغ گلی، حسین (۱۳۸۸). نگرش به خواندن دانش‌آموزان دوره ابتدایی: بررسی تفاوت حسب جنسیت، طبقه بندی اقتصادی، اجتماعی و پایه تحصیلی. در مهری پریخ و شعله ارشطوپور، مجموعه مقالات کتابخانه‌های آموزشگاهی: پویاسازی نظام آموزشی و مشارکت در فرایند یاددهی-یادگیری. ۳-۴ اردیبهشت. تهران: کتابدار. ۴۲۹-۴۴۴.
۳. حسینی خواه، علی (۱۳۹۸). پیشرفت تحصیلی تابع کتابخانه موفق. رشد مدرسه زندگی. ۱۶-۵.
۴. داورپناه، محمدرضا (۱۳۷۵). " بررسی نقش کتابخانه‌های مدارس ابتدایی در تقویت آموزش و ایجاد عادت مطالعه " . پیام کتابخانه، ۶ (۲)، ۱۴-۲۰.
۵. رضایی، علی، گنجی، مسعود و حاجلو، نادر. (۱۳۹۰). نقش کتابخانه های آموزشگاهی در پیوند با مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان. تحقیقات کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاهی. ۴۵ (۵۶). ۷۵-۵۹.
۶. صحرایی، رضا مراد، حسینی، زهرا سادات، صدیقی فر، زهره، ۱۴۰۰، تأثیر نقشه مفهومی بر تقویت مهارت خواندن و انگیزه فارسی دانش‌آموزان. فصلنامه زبان پژوهی. دوره: ۱۳، شماره: ۴۱.
۷. عبدی، فریدون. (۱۳۹۳). اندیشکده علم و فرهنگ: اصوا اخلاقی در تولید علم و دانش. کنگره پیشگامان.
۸. فاضلی، نگار و موسوی‌زدگان، صبرا (۱۳۸۸). " بررسی تأثیر استفاده از منابع کمک آموزشی بر یادگیری مبحث دستگاه عصبی و اندام‌های حسی از کتاب علوم تجربی پنجم دبستان بر اساس یادگیری بلوم " . در مهری پریخ و شعله ارشطوپور، مجموعه مقالات کتابخانه‌های آموزشگاهی: پویاسازی نظام آموزشی و مشارکت در فرایند یاددهی- یادگیری. ۳-۴ اردیبهشت. تهران: کتابدار. ۳۰۱-۳۲۳.
۹. فرداکبری، شهرزاد، (۱۳۹۵). اهمیت حضور کتابداران در رابطه با میزان دانش‌آموزان از دیدگاه مدیران نظام آموزش و پرورش شهر تهران. سومین کنفرانس بین المللی رویکردهای نوین در علوم انسانی.
۱۰. فخرایی، سیروس، ۱۳۸۵، بررسی روش‌های مؤثر در افزایش میزان مطالعه‌ی دانش‌آموزان، شورای تحقیقات آموزش و پرورش: آذر بايجان شرقی، ص ۳۲.

۱۱. فیض پور، م، امامی میبدی، م. (۱۳۹۱). توسعه اقتصادی صنعت گردشگری در ایران و مقایسه ی آن با کشورهای منطقه سند چشم انداز. *مطالعات مدیریت گردشگری*، ۷ (۱۹)، ۱۳۹-۱۷۷.
۱۲. معروف زاده و ایرجی، شهرزاد، بررسی عوامل ترغیب کننده و بازدارنده مطالعه در میان مراجعان کتابخانه‌های عمومی شهرستان ماهشهر تحقیقات اطلاع رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۱۳۸۹، ص ۵۳.
۱۳. یزدان بخش، علی اصغر، ۱۳۷۹، فرهنگ یادگیری و یادگیری فرهنگی، چهارمین کنگره بین المللی فرهنگ و اندیشه دینی، قم.

14. Bose, R. (2004). Knowledge management metrics. *Industrial management & data systems*, 104(6), 457-468.
15. Haycock, Ken (1994). Research in teacher-librarianship and the institutionalization of change. In *Literacy: traditional, cultural, technological, selected papers from the annual conference of the international Association of school Librarianship, July 17-22, Pittsburgh, Pennsylvania*. 94-103. Retrieved Apr. 16, 2010.
16. Lance, k.c., Rodney, M. J. & Hamilton-pennel, c. (2000). *Measuring up to standards: the impact of school library programs & information literacy in Pennsylvania schools*. Pennsylvania: Pennsylvania citizens for Better Libraries. Retrieved Apr. 16, 2010.
17. Olson (2004), Comparison of weights in TOPSIS Models, *Mathematical and computer Modeling*, 40 (2004).
18. Pal, N., Sundaresan, S., Ray, J., Bhargava, H., Glantz, E., & McHugh, M. W. (2004). Knowledge Quotient (kq): A Way to Measure the Knowledge Intensity of your Team.
19. Peterson, D. L. (1999). Collaboration in teaching and learning. In B. K. Stripling (Ed) , *learning and libraries in an information Age: principles and practice*. Colorado, Englewood co.: libraries unlimited inc. 133-162.
20. Stone, G., & Ramsden, B. (2013). Library impact data project: Looking for the link between library usage and student attainment. *College & Research Libraries*, 74(6), 546-559.
21. Soria, K. M., Fransen, J., & Nackerud, S. (2017). The impact of academic library resources on undergraduates' degree completion. *College & Research Libraries*, 78(6), 812.

پیوست ها:

پاسخگوی گرامی:

این پژوهش به دنبال پاسخ به منظور پژوهش در رابطه با بررسی تأثیر کتابخانه و کتابدار بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان سیستان بلوچستان می‌باشد امید است با همکاری و مساعدت شما، این امر مهم حاصل گردد. لذا تقاضا می‌شود با قبول زحمت و صرف وقت خود به سوالات جواب دهید. لازم به ذکر است که اطلاعات پرسشنامه فقط در جهت اهداف تحقیق استفاده خواهد شد و نیازی به ذکر نام نیست. قبلاً از همکاری صمیمانه شما تشکر می‌نماییم. لطفاً قبل از پاسخ دادن به پرسشنامه موارد زیر را تکمیل نمایید.

پرسشنامه

خیلی زیاد	زیاد	تا حدی	کم	خیلی کم	
					۱- تا چه اندازه کتاب‌های مورد علاقه دانش‌آموزان در کتابخانه وجود دارد؟
					۲- تا چه اندازه دانش‌آموزان به کتابخانه برای مطالعه مراجعه می‌کنند؟
					۳- تا چه اندازه زمانی که دانش‌آموز از شما راهنمایی بخواهد، شما به آن کمک می‌کنید؟
					۴- تا چه اندازه کتاب‌های متفاوت و مورد علاقه دانش‌آموزان در کتابخانه وجود دارد؟
					۵- تا چه اندازه با درخواست دانش‌آموزان در تهیه کتاب جدید موافقت می‌کنید. و آن را پیشنهاد می‌دهید؟
					۶- تا چه اندازه دانش‌آموزانی که به کتابخانه مراجعه می‌کند با مشاهده کارنامه تحصیلی آن‌ها تأثیر و پیشرفت را در آن‌ها مشاهده می‌کنید؟
					۷- تا چه اندازه از دانش‌آموزان از پیشنهاد دادن شما برای مطالعه مستقل و کتاب‌های متنوع استقبال می‌کنند؟
					۸- تا چه اندازه شرایط و امکانات در کتابخانه جوابگوی نیازهای دانش‌آموزان بوده است؟
					۹- تا چه اندازه محیط کتابخانه برای دانش‌آموزان بسیار محیط آرام و با جوی مثبت مطالعه بوده است؟
					۱۰- تا چه اندازه مراجعه کنندگان از نحوه پاسخگویی شما رضایت دارند؟
					۱۱- تا چه اندازه با درخواست دانش‌آموز در جهت تقاضا برای کتاب و مطالعه آن در خونه موافقت می‌کنید؟
					۱۲- تا چه اندازه دانش‌آموزان به تشویق مطالعه بیشتر پیرامون موضوعات درسی تشویق می‌کنید؟
					۱۳- تا چه اندازه به بهبود شرایط در کتابخانه برای پاسخگویی بهتر و متنوع‌تر به دانش‌آموزان تلاش می‌کنید؟
					۱۴- تا چه اندازه دانش‌آموزان از ارائه خدمات شما رضایت دارند؟
					۱۵- تا چه اندازه راهنمایی‌های شما در مطالعه مستقل بیشتر دانش‌آموزان در زمینه موضوعات درسی و غیر درسی تأثیر داشته است؟
					۱۶- تا چه اندازه فضای کتابخانه از لحاظ میزان سر و صدا، نور، سیستم گرمایش و سرمایش متناسب برای دانش‌آموزان فراهم شده است؟

				۱۷- تا چه اندازه دانش‌آموزان برای یادگیری بیشتر در پاره‌ای موضوعات در کتابها از شما کمک می‌گیرند؟
				۱۸- تا چه اندازه استفاده از کتابخانه در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تاثیرگذار بوده است؟
				۱۹- تا چه اندازه برای تشویق دیگر دانش‌آموزان به آمدن در کتابخانه و مطالعه در زمینه‌های درسی و غیر درسی زمینه‌های تشویق را برای آن‌ها فراهم کرده‌اید؟
				۲۰- تا چه اندازه خدمات برای دانش‌آموزان فراهم کرده‌اید تا دانش‌آموزان هم به‌صورت آنلاین بتوانند از کتابخانه استفاده کنند؟

The effect of the library and the librarian on the academic progress of the students of Sistan and Baluchistan province using TOPSIS model

Fereshteh Rahimi

Master's degree, Economics, Ilam University, Faculty of Literature and Humanity

Abstract

Manpower of any country is one of the most valuable assets of that country. Efficient and capable manpower has a decisive role in the all-round growth and development of a country. Children and students of every society, as the future human capital of a country, should be taught creative and correct thinking from childhood and acquire skills in all matters so that they can meet the needs of a society in the future. One-way teaching from teacher to student is nothing but memorizing the material and preventing creativity and mental growth. Therefore, the existence of a professional library and librarian in every place and school can open a door of science, knowledge and creativity to eager students with creative minds and make them face a world of knowledge. Therefore, according to the importance of library and librarianship on the academic progress of students, this research has been investigated in Sistan and Baluchistan province using the combined field method and TOPSIS technique. The result of the research showed that the variable of academic achievement with a coefficient of 0.476 and librarian expertise with a coefficient of 0.008 had the highest and lowest effects, respectively. The result of the research shows that Sistan and Baluchistan province lacks a library, or if they have a library, they lack a professional librarian, lack a proper space, and lack useful and popular books. In some areas where there is a good library, it has had a positive effect on their academic progress and learning level. This insignificant coefficient is a green light to provide suitable grounds for the creation of a library and a specialist librarian for the better academic progress of students in these areas.

Keywords: Library, Librarian, Sistan and Baluchistan, Fan Tapsis.
